

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

Тернопільська міська рада

Корпорація «Науковий парк «Інноваційно-
інвестиційний кластер Тернопілля»

«Страхова компанія «ТАС»

Вроцлавський економічний університет
Університет «Опольська Політехніка»
Університет прикладних наук в Нисі

Індо-Європейська освітня фундація
(Республіка Польща)

Університет Дунареа де Йос м. Галац
(Румунія)

Ternopil Ivan Puluj National Technical
University

Ternopil City Council

Corporation «Science Park «Innovation-
Investment Cluster of the Ternopil Region»

Insurance company «TAS»

Wroclaw University of Economics
Opole University of Technology
University of Applied Sciences in Nysa

Indo-European Education Foundation
(the Republic of Poland)

University Dunarea de Jos of Galati
(Romania)

МАТЕРІАЛИ

***XIV Міжнародної науково-практичної конференції
«ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ
ПОЗИЦІЙ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ У
ГЛОБАЛЬНОМУ, РЕГІОНАЛЬНОМУ ТА ЛОКАЛЬНОМУ ВИМІРАХ»***

***Proceedings of the 14 International Scientific-Practical Conference
“FORMATION OF THE MECHANISM OF NATIONAL ECONOMIC SYSTEMS
COMPETITIVE POSITIONS STRENGTHENING IN
GLOBAL, REGIONAL AND LOCAL DIMENSIONS”***

УДК 330:336:338
ББК 65

Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах»: зб. тез доповідей, 20 травня 2025 р. ФОП Паляниця В.А., 2025. 110 с.

ISBN 978-617-7875-98-6

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Голова – Марушак П.О., проректор з наукової роботи ТНТУ, д.т.н., професор

Співголова – Ціх Г.В., декан факультету економіки та менеджменту ТНТУ, к.е.н., професор

Співголова – Панухник О.В., завідувач кафедри економіки та фінансів ТНТУ, д.е.н., професор

Члени:

Дейнека Ю.П. – начальник управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради (м. Тернопіль, Україна)

Демкура Т.В. – віце-президент з питань регіонального розвитку Міжнародної торгової палати ICC Ukraine (м. Тернопіль, Україна)

Колос О.С. – директор ТОВ «Торговий дім «Інтеграл» (м. Тернопіль, Україна)

Тимошик М.М. – директор ТОВ «МТ ПБС» (м. Тернопіль, Україна)

Химич Г.П. – директор Корпорації «Науковий парк «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля»» (м. Тернопіль, Україна)

Яцишин Н.З. – директор Тернопільського представництва Страхова компанія «ТАС-life» (м. Тернопіль, Україна)

Зелінська Анетта – професор, кафедра перспективних досліджень менеджменту, Вроцлавський економічний університет, Dr.Hab (м. Вроцлав, Республіка Польща)

Клеменс Бригіда – доцент кафедри регіональної політики та ринку праці, голова педагогічної ради з економіки Університету «Опольська Політехніка», Ph.D (м. Ополе, Республіка Польща)

Опалка Анна – керівник відділу з міжнародних зв'язків Університету прикладних наук в Нисі, PhD (м. Ниса, Республіка Польща)

Вілімовська Зоф'я – директор інституту фінансів Університету прикладних наук в Нисі, Dr.Hab. (м. Ниса, Республіка Польща)

Рокіта-Поскарт Діана – професор кафедри регіональної політики та ринку праці Університету «Опольська Політехніка», Ph.D (м. Ополе, Республіка Польща)

Кумар Прадіп – голова Індो-Європейської освітньої фундації, PhD (м. Варшава, Республіка Польща)

Зека Єкатеріна Даніела – виконавчий директор Документаційного центру управління маркетингу в промисловості та сільському господарстві, Університет Дунареа де Йос м. Галац, PhD (м. Галац, Румунія)

Флоріна Оана Вірланута – професор, факультет економіки і бізнес-адміністрування, Університет Дунареа де Йос, PhD (м. Галац, Румунія)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова – Крупка А.Я., завідувач кафедри економіки та фінансів ТНТУ, к.е.н., доцент

Члени – науково-педагогічні працівники кафедри економіки та фінансів ТНТУ:

Артеменко Л.Б., Винник Т.М., Зарічна Н.З., Крамар І.Ю., Крупка А.Я., Мариненко Н.Ю., Панухник О.В., Письменний В.В., Радинський С.В., Тимошик Н.С., Ціх Г.В.

Науковий секретар

Маркович І.Б. – доцент кафедри економіки та фінансів ТНТУ, к.е.н., доцент

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, протокол №10 від 29 травня 2025 р.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори.

ISBN 978-617-7875-98-6

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

Розвиток соціально-економічних систем мікро-, мезо- і макrorівня: конфлікт традиційних моделей та економічних реалій 21 століття

Гончарук Олег, Мельник Лілія МЕХАНІЗМ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	6
Корнійчук Вікторія ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ КРИЗИ	7
Маркович Ірина ПОВЕДІНКОВИЙ ПІДХІД ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
Перепелиця Андрій, Крупка Андрій ОСОБЛИВОСТІ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ	10
Подвірна Тетяна РОЗВИТОК ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНИ	12
Потюк Василь, Баранов Костянтин МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ	14
Стрілецький Микола МОДЕЛЮВАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ВИКИДІВ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ МАШИНОБУДІВНОГО СПРЯМУВАННЯ	16
Химич Ірина, Костюк Надія БІЗНЕС-ТРЕНДИ СУЧАСНОСТІ: КОРПОРАТИВНА ОСВІТА	19

СЕКЦІЯ 2

Особливості інтеграції держави, бізнесу, науки, освіти в умовах цифровізації суспільства

Бондар Валерія, Бровко Лариса ВПЛИВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	21
Никитюк Ростислав, Машлій Галина ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК БІЗНЕСУ	22
Никитюк Ростислав, Машлій Галина ЦИФРОВІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ЯК ЧИННИК УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЮРИДИЧНОГО БІЗНЕСУ	24
Письменний Віталій ЕКОНОМІЧНІ НАСТІЛЬНІ ІГРИ: ВІД КОНЦЕПЦІЇ ДО ОСВІТНЬОГО ІНСТРУМЕНТУ (НА ОСНОВІ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ НАСТІЛЬНОЇ ГРИ «ІЗ ВАРЯГІВ У ГРЕКИ»)	25

СЕКЦІЯ 3

Роль і потенціал вітчизняного підприємництва у розвитку економічно стійкої держави

Багрій Максим, Крупка Андрій ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА	28
Галилуйко Вікторія, Письменний Віталій ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	31
Гурзель Олександр ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА	34
Джерелейко Юрій, Радинський Сергій СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ	35
Зелінська Лілія КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	37

Галилуйко Вікторія
студентка групи ПФМз-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль

Письменний Віталій

доктор економічних наук, доцент
професор кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Фінансове планування посідає важливе місце в системі загального планування діяльності підприємства, виступаючи інструментом забезпечення ефективного управління фінансовими потоками та формування стійкого балансу між наявними фінансовими ресурсами, поточними й перспективними потребами суб'єкта господарювання. За допомогою фінансового планування здійснюється реалізація стратегічних і тактичних цілей управління, забезпечується обґрунтованість прийняття рішень, підвищується їхня якість та результативність. В умовах динамічного зовнішнього середовища і трансформації економічних відносин фінансове планування забезпечує підтримку економічної рівноваги та сприяє підвищенню конкурентності підприємства.

Особливої ваги набуває обґрунтований вибір методів фінансового планування, які становлять ключову складову механізму формування прогнозних показників і забезпечення аналітичної оцінки перспективного фінансового стану підприємства. Застосування відповідних методичних підходів з урахуванням специфіки діяльності суб'єкта господарювання, галузевих особливостей та інших чинників дозволяє не лише підвищити точність фінансових проєкцій, а й сформуванню адаптивну фінансову стратегію, яка відповідає викликам і ризикам ринкових відносин. Ґрунтовне осмислення застосовуваних методів фінансового планування є однією з необхідних умов для формування ефективного управлінського інструментарію в системі стратегічного управління фінансами підприємства.

Методи фінансового планування на підприємстві становлять упорядковану систему спеціалізованих інструментів, прийомів, способів і алгоритмів, призначених для цілеспрямованого здійснення фінансового прогнозування, планування та обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансової діяльності суб'єкта господарювання [1]. Їх ефективне застосування потребує врахування комплексу чинників. Зокрема, ці методи мають бути гнучкими й адаптивними до зміни внутрішніх і зовнішніх умов, зорієнтованими на досягнення стратегічної мети підприємства – забезпечення стабільного зростання прибутковості, оптимального використання фінансових ресурсів і підвищення загальної ефективності господарської діяльності [2, с. 532].

У науковій літературі загальноприйнятим є поділ методів фінансового планування на підприємстві за принципом використання специфічних інструментів і підходів до розрахунку прогнозних та планових показників. До найбільш поширених методів належать балансовий, нормативний, розрахунково-аналітичний, оптимізації планових розрахунків, економіко-математичного моделювання, економічного аналізу, графо-аналітичний та інші (табл. 1). Кожен з них характеризується визначеною методологічною основою, функціональним призначенням та умовами доцільності застосування, що обумовлює їх вибір залежно від цілей фінансового планування, складності поставлених завдань і специфіки діяльності підприємства.

Характеристика методів фінансового планування на підприємстві

Види	Переваги	Обмеження	Доцільність застосування
Балансовий	Дає змогу забезпечити фінансову рівновагу та контролювати платоспроможність	Не враховує швидкі зміни середовища	Підходить для середньо- і довгострокового планування у стабільних підприємствах
Нормативний	Дозволяє точно планувати витрати за встановленими нормами	Норми швидко втрачають актуальність у кризовий період	Доцільний при стабільних умовах
Розрахунково-аналітичний	Спирається на аналіз показників, адаптивний до змін	Залежить від точності прогнозів та складний у реалізації	Ефективний на підприємствах у змінному середовищі
Оптимізаційний	Допомагає знайти найкращий варіант використання ресурсів	Вимагає складних розрахунків і точних вихідних даних	Використовується у стратегічному плануванні, особливо за обмежених ресурсів
Економіко-математичний	Дозволяє моделювати майбутні сценарії та передбачає високу точність результатів	Потребує кваліфікованих спеціалістів і якісних даних	Доцільний у середньо- і довгостроковому плануванні при підвищених ризиках
Економічного аналізу	Виявляє причини проблем і точки росту	Орієнтований на минулі дані, не завжди враховує нові виклики	Добре підходить для антикризового аналізу й удосконалення планів
Графо-аналітичний	Наглядно показує тенденції, чим зручний для прийняття рішень	Не замінює повноцінного кількісного аналізу	Доповнює інші методи, корисний у презентаціях і візуалізації планів

Балансовий метод є одним з найпоширеніших підходів у фінансовому плануванні, що ґрунтується на принципі зіставлення доходів і витрат для забезпечення фінансової рівноваги підприємства. Основною метою застосування цього методу є досягнення відповідності між надходженнями фінансових ресурсів та їх використанням у межах певного планового періоду. Його використання забезпечує структуроване представлення джерел фінансування та напрямів їх використання, що сприяє зміцненню фінансової дисципліни, зменшенню ризиків дефіциту коштів і формуванню обґрунтованої політики управління грошовими потоками. Цей метод є фундаментальним для забезпечення платоспроможності, фінансової дисципліни й стійкості суб'єкта господарювання в середньо- та довгостроковій перспективі.

Нормативний метод базується на використанні заздалегідь визначених норм і нормативів витрат матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Він дозволяє розраховувати планові показники, виходячи з технологічних, організаційних та економічних параметрів, закріплених у внутрішніх або галузевих регламентах. Доцільність застосування цього методу зростає в умовах стабільного функціонування підприємства, коли нормативи можуть бути точно визначені та є актуальними. Метод забезпечує високий рівень деталізації планів і сприяє виявленню резервів підвищення ефективності за рахунок раціоналізації витратних норм. Проте за нестабільних умов нормативи швидко втрачають свою актуальність, що вимагає регулярного їх перегляду.

Розрахунково-аналітичний метод передбачає побудову фінансових планів шляхом аналізу фактичних показників попередніх періодів з наступним їх коригуванням на прогнозовані зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Метод передбачає виявлення впливу факторів, таких як інфляція, зміна обсягів виробництва, вартість кредитування, податкове навантаження тощо, на ключові фінансові параметри. Цей підхід дозволяє адаптувати фінансове планування до реальних умов функціонування підприємства та підвищити точність прогнозів. Його перевагою є можливість використання ретроспективної інформації для формування обґрунтованих припущень щодо майбутнього фінансового стану.

Ще одним методом, на який варто звернути увагу, є метод оптимізації планових розрахунків. Він базується на застосуванні математичних і логічних процедур для вибору найкращого варіанта розподілу ресурсів, який забезпечує досягнення визначених фінансових цілей за заданими обмеженнями. Основу цього підходу становлять оптимізаційні моделі, які дозволяють обирати серед кількох альтернатив той варіант, що забезпечує максимізацію прибутку, мінімізацію витрат або інше цільове значення. Метод доцільний при стратегічному плануванні, коли існує потреба у кількісному обґрунтуванні рішень в умовах обмеженості ресурсів. До того ж його використання дозволяє формувати адаптивні фінансові стратегії в умовах багатоваріантності майбутнього.

Метод економіко-математичного моделювання є високоточним інструментом для прогнозування фінансових показників й оцінки ефективності різних сценаріїв розвитку підприємства. Він передбачає побудову математичних моделей, які описують взаємозв'язки між фінансовими змінними з урахуванням складних залежностей та багатфакторності середовища. Для реалізації моделі застосовуються методи екстраполяції, регресійного аналізу, лінійного та нелінійного програмування, а також імітаційне моделювання. Метод є надзвичайно ефективним при формуванні середньо- і довгострокових фінансових стратегій, але потребує високого рівня аналітичної підготовки фахівців і доступу до якісних вихідних даних.

Метод економічного аналізу базується на системному дослідженні фінансових результатів діяльності підприємства за попередні періоди й оцінці динаміки їхньої зміни. У процесі застосування цього методу здійснюється ідентифікація факторів, що обумовлюють рівень дохідності, рентабельності, ліквідності, платоспроможності та інших фінансових показників. Його головною метою є виявлення сильних і слабких сторін діяльності підприємства, які підлягають обов'язковому врахуванню під час розроблення фінансового плану. Зазначений метод уможливорює не лише підвищення обґрунтованості прогнозних розрахунків, а й посилення антикризового управління шляхом своєчасного виявлення потенційних загроз і розробки превентивних заходів.

Графо-аналітичний метод ґрунтується на візуалізації залежностей між фінансовими змінними із застосуванням графіків, діаграм, кривих і таблиць. Застосування зазначеного методу уможливорює ідентифікацію нелінійних тенденцій, точок перегину, порогових значень і взаємозв'язків між показниками, виявлення яких є ускладненим при використанні виключно числового аналізу. Графо-аналітичний метод є важливим інструментом для обґрунтування планових рішень і презентації фінансової інформації в доступній та наочній формі для управлінського персоналу. Його часто застосовують у поєднанні з іншими методами з метою верифікації отриманих результатів і формування візуально підтверджених висновків.

Насамкінець слід зазначити, що розглянуті методи фінансового планування на підприємстві істотно різняться за характером концептуальних підходів, використовуваними інструментами і сферами застосування, що забезпечує необхідний рівень адаптивності та багатовимірності. Їх диференціація дозволяє обирати оптимальні інструменти залежно від цілей планування, галузевої специфіки, масштабів діяльності підприємства, поточних і прогнозованих умов зовнішнього середовища. Проте синергія від комбінованого застосування зазначених методів дасть змогу підвищити точність прогнозів, достовірність фінансових оцінок та ефективність управлінських рішень у контексті раціонального використання ресурсного потенціалу підприємства.

Перелік використаних джерел:

1. Сілакова Г. В., Базіченко О. А. Методи фінансового планування на підприємстві. Проблеми сучасної економіки: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (27–28 верес. 2013 р., м. Донецьк). Ч. 2. Донецьк: ГО «СІЕУ», 2013. С. 102–106.
2. Щербань О. Д. Види та методи фінансового планування на підприємстві. Молодий вчений. 2017. № 6 (46). С. 530–534.